

KADAR PODJETNIKI PRI- HAJAJO V ZADREGO, PO- STANEJO NAVADNO MEHKI

Ta resnica se je pokazala zopet v Bayonne, N. J.—V tem mestu carujejo oljne družbe.

Bayonne, N. J.—Vacuum Oil kompanija je še pred veliko nočjo leta 1924 objavila, da bo dala svojim delavcem po štirinajst dni počitnic za mesec. Minilo je leto 1924, počitnice za delavce ni bilo. Minilo je leto 1925, počitnice za delavce ni bilo. Letos je pa kompanija naznanila, da dobi vsak delavec, ki dela pet let za družbo, štirinajst dni počitnic za mesec za teh štirinajst dni. Kaj se je zgodilo?

Standard Oil kompanija je dala po štirinajst dni plačanih počitnic onim svojim delavcem, ki so delali zanj že po deset let. Ko je letos Vacuum Oil kompanija naznanila, da dobe oni delavci, ki delajo zanj po pet let, počitnice, je Standard Oil družba priznala počitnice tudi za one

Veliki izgrede v če- slovaškem parlamentu

Izgrezniki so razbili klopi in stole v zbornici. Krvavi boji na ulicah; policija je streljala na množice in ranila pet oseb.

Praga, 14. jun. — Veliki krvavi so divjali v češkoslovaškem parlamentu zadnji petek in sobota, toda višek so dosegli v soboto, ko so se izgrede razširili na ulice in je policija streljala ter ranila pet oseb.

Izgrede je povzročila predloga žitne carine, ki je bila začasno sprejeta sredi največjega krava. Ta predloga je strmo glasila prejšnjo vlado in najbrž vrže tudi sedanjo, predno pride do končne glasovanja. Nemiri so izbruhnili ob koncu debate, ki je trajala 32 ur in ko je ministrski predsednik Černy odredil predsedniku zbornice, da mora biti predloga sprejeta. Socialisti in komunisti so hoteli preprečiti glasovanje, toda niso mogli. Obstrukcije so se končno prelevile v splošen pretep in razbijanje ope. V kravalu so bile razbite malone vse klopi v zbornici in kosi stolov so leteli na vse strani.

BOJ S KOJOTOM.

Topeka, Kans.—Ko je Ted Klink na Fosterjevi farmi gnal krave na pašo, je zagledal kojota, ki je bežal pred psi in se skrival v velik zaboj. Pozval je Fosterjevo ženo na pomoč. Naredil je zanko iz železne žice in jo vrgeti kojotu okoli noge. Na to sta kojota potegnili iz zaboja in farma-rica ga je udarila z lopato po glavi. Psi so se vrgli na kojota, ki bil usled udarca z lopato omamljen, in ga rastrgali.

DREVO, KI DAJE MLEKO.

New Haven, Conn. — Profesor Samuel J. Record, ki predava na gozdni fakulteti univerze Yale, se je vrnil iz Britanske Honduras in Gvatemale. On izjavlja, da je tam odkril drevo, ki izpusti mleko podobno sok. Zato mu je dal ime "kravje drevo". Sok je poskusil in ima prijeten okus.

Grški banditi ubili 7 oseb in od- nesli 15 milijonov.

Atene, Grčija, 14. jun. — Tolpa banditov je včeraj na samotnem kraju napadla avtomobil, ki je vozil 15 milijonov drahem iz Aten podružnici grške državnne banke v Janino. Roparji so ubili sedem mož v avtomobilu — med temi tri bandarje — in odnesli vse denar.

Papeški poslanik je prišel v Mehiko z lažjo

Generalni konzul v New Yorku je objavil fotografiran dokument, ki dokazuje, kaj je dal povod mehiški vladi, da je izgnala škofa Caruana.

New York. — Škof Caruana, papeški poslanik, ki je bil v zadnjem marcu poslan v Mehiko, je mehiškim naselniškim uradnikom v Nuevo Laredu navedel v pismenih prošnji, da je po veri protestant, po poklicu učitelj, da ne govori drugega kot angleški jezik in da potuje v Mehiko le kot turist. Na podlagi te izjave je dobil dovoljenje, da lahko gre v Mexico City.

Tako izjavlja mehiški generalni konzul Elias v New Yorku. Konzul je obenem objavil fotografiran posnetek aplikacije, katero je Caruana podpisal, ko je prošil za dovoljenje, da sme potovati po Mehiki kot turist.

Konzul izjavlja, da je to pojasnilo potrebno radi tega, ker škof Caruana zdaj trdi v svojih intervjujih po Združenih državah, da je mehiška vlada vedela, kdo je on bil, ko je prestopil mejo. Mehiška vlada je škofa deportirala, ko je dobila dokaz, da je prišel v Mehiko s papeškim potom in z namenom, da bo hujškal verske fanatike proti vladi.

ALI JE BOG, ALI GA NI?

O tem vprašanju bodeta debatirali teistično in ateistično društvo.

St. Paul, Minn. — O vprašanju, če je Bog ali ga ni, bodeta debatirali teistično in ateistično društvo, Dr. Arvid Neuterdahl in St. Paul, razvratni mednarodnega teističnega društva, je sprejel debato s Freeman Hopewodom iz New Yorka, tajnikom Društva za napredek ateizma.

VLAK SKOČIL RAZ TIR.

Sedem poškodovanih.

Hoagland, Ind. — Na progi železnice Grand Rapids & Indiana je skočil raz tir osebni vlak. Štiri vozovi so se prekucnili. Ranjenih je sedem oseb. Ena izmed njih je poškodovana težko.

O PENZIJSKI PREDLOGI ZA ZVEZNE USLUŽBENCE ŠE NI SPORAZUMA

Zbornica je ostala pri svojem zaključku.—Ta trma najbrž povzroči, da ostane pri starih penzijskih določbah.

Washington, D. C.—Prav malo je izgleda, da bo sprejeta nova penzijska predloga v tem kongresnem zasedanju in tako povzročena zasedanja federalnim uslužbencem.

Zbornična penzijska predloga, s katero se strinja predsednik Coolidge, določa, da uslužbenci prispevajo po tri in pol odstotka od svojega zaslužka v penzijski sklad in dobe kot maksimalno letno penzijo le tisoč dolarjev. Senatna zbornična predloga določa 4 odstotke od zaslužka uslužbencev v penzijski sklad, za kar pa dobe kot maksimalno penzijo po tisoč dve sto dolarjev na leto.

Zbornica ni izvedla zaključka, kakor je to storila po navadi, da je odklonila senatni sklep, pa je zahtevala konferenco, ampak ostala je pri svojem zaključku.

Do tukaj je stvar dozorela in ne gre več naprej. Da je stvar dospela do mrtve točke, je skril Bela hiša.

Protifasistiški izgrede v Ze- nevi.

Zeneva, 14. jun. — V teku tujkajnih socialističnih demonstracij ob obletnici umora italijanskega socialističnega poslanca Matteottija je prišlo do ljutih spopadov s fašisti. Policija je aretirala več italijanskih fašistov, ki so v diplomatični službi lige narodov. Vseled teh aretacij morjda pridejo mednarodne kompikacije. Fašisti so napadli socialiste, ko je neki govornik rekel, da je Mussolini morilec.

Bryanova hči kandidirala in po- gorila.

Miami, Fla. — Mrs. Ruth Bryan Owen, hči pokojnega fundamentalističnega voditelja Bryana, je zadnji teden kandidirala pri primarnih volitvah za kongresnico na demokratski listini in bila je poražena.

NAJVEČ PONE- SREČI NEUNI- SKIH DELAVK

Težke poškodbe zadobe delavke v pralnicah. — Pa tudi hlinice so izpostavljene nevarnostim.

New York, N. Y. — Ženska strokovna unija liga je sestavila poročilo o ponesrečbah delavk v industriji in drugem delu. Statistika je zanimiva, ker pokazuje, da delavke ne ponesrečijo le v industriji, ampak ponesrečijo tudi pri takem delu, ki se zdi, da ni nevarno. Poročilo pravi, da ponesrečijo precejšnje število hlinic in delavk, ki delajo v restavracijah in čistilnicah za obleke. Največ ponesrečenih delavk je med neorganiziranimi delavkami. Veliko hlinic dela v hišah, pravi poročilo, ki so stare in nevarne. Velikoma so stare ženske ali pa aretne starosti in se težko popolnoma ozdravijo zaradi njih starosti, ako ponesrečijo.

V pralnicah je dovrše reane neareče, ker delavke delajo pri strojih. Delavke, ki delajo v restavracijah in čistilnicah se obrežejo s steklom ali pa čepljajmi. Take rane se dostikrat zastruže ali okužijo in vzame veliko časa, da ponesrečena delavka lahko zopet dela. Ženski živčni sistem je tak, da delavke dostikrat trpe, ker se prestrašijo. Njih živčni sistem dobi sunek.

Odškodnina ni velika, ki jo prejema delavke, kajti tudi njih mezdje so nizke.

Poročilo pokazuje, da je treba temeljito reformirati odškodninski zakon, da bodo tovarnarji in podjetniki veliko bolj pazili na varnostne naprave. Predvsem je pa treba izdatno povišati odškodnino, kar pomeni, da bodo tovarnarji in podjetniki plačali več v odškodninski sklad, kot plačujejo zdaj.

Brazilijska izstopila iz lige narodov

Dala je formalno dveletno obvestilo. Španija bo najbrž sledila in morda organizira svojo lastno "ligo španskih narodov."

Zeneva, 14. jun. — Brazilijska je izpolnila svojo grožnjo. V soboto je njen zastopnik dostavil tajništvo lige narodov uradno obvestilo izstopa iz lige. Ker mora vsaka država, ki hoče izstopiti iz lige, naznaniti dve leti prej, bo Brazilijska prenehala biti članica 13. junija 1928.

London, 14. jun. — Iz Madrida poročajo, da Španija kmalu izstopi iz lige narodov radi tega, ker ni dobila stalnega sedeža v svetu lige na zadnjem zborovanju. Kakor poročajo, namerava španski diktator Primo Rivera ustanoviti "ligo španskih narodov," v katero upa dobiti španske republike v Južni in Srednji Ameriki. Poročevalec pravi dalje, da je grožnja izstopa le Riverov maneuver, s katerim misli diktator prisiliti voditelje lige na ugodno rešitev maroškega vprašanja. Španija ostane v ligi, ako dobi Tangier v Maroku.

ENAJST DNI PO NEDOLŽNEM V ZAPORU.

Detroit, Mich. — Tu so aretirali razvalca mleka James Edwardsa na obtožbo, da je ukradel tovorni avtomobil. Poročilo je bilo določeno na pet sto dolarjev. Ker Edwards ni imel denarja, je moral do obravnave sedeti v zaporu. Ko je prišlo do obravnave, se je pokazalo, da Edwards sedi po nedolžnem. Sodnik je izjavil, da bi se v takem slučaju ne smelo izdati zapornega povelja.

Anglijske silne udarjena vseled stavke rudarjev

Trgovski in industrijski podjetniki izgubili v maju 145 milijonov dolarjev. Vlada bi rada videla, da se rudarji "naveli-čajo stavkati", toda ne more čakati.

London, 14. jun. — Stavka angleških rudarjev, ki danes traja 45 dni, je zavdala velik udarec britskemu businessu. Trgovsko ministarstvo poroča, da ima angleška trgovina v splošnem \$145,000,000 izgube v mesecu maju radi rudarske stavke.

Angleške industrije so na robu silne krize vseled pomanjkanja goriva. Najbolj trpe industrije suknja, ladjegradništva, strojništva, kovin, kavčuka in obuval.

Baldwinova vlada bi najrajši videla, da štrajk propade samodejno, to je da se rudarji naveličajo stavkati; po mnenju uradnih krogov se to zgodi ared julija. Ampak vlada nikakor ne more čakati še mesec dni, čeprav bi imela zagotovilo, da rudarji res ne morejo vzdržati dalj kot toliko časa. Ako stavka traja celo poletje, bodo britske industrije docela uničene.

Iz tega razloga je Baldwin sklenil, da prepusti parlamentu, naj debatira o situaciji in krizi kolikor hoče. Debata se odpre jutri.

Židje dobe lastno republiko v Rusiji

Sovjetska vlada je sklenila namesti 25,000 židovskih družin

Moskva, 14. jun. — Sovjetski centralni izvrševalni odbor je zaključil, da se kos ukrajinske republike rezervira za koloniziranje židov, ki bodo imeli tamkaj svojo avtonomno republiko. Vlada namerava tamkaj naseliti najmanj 25,000 židovskih družin iz drugih krajev Rusije.

SOCIALISTIČNE KANDIDA- TURE V WISCONSINU.

Milwaukee, Wis. — Socialistična stranka v Wisconsinu je v nedeljo nominirala Hermana O. Kenta iz Milwaukeeja svojim kandidatom za gubernorja.

ALI BO SPREJETA PREDLOGA ZA PRISTANIŠČNE DELAVCE?

Senat je predloge že sprejel. — V kongresni zbornici je pa še na kolebdarju. — Torej je še dvomljivo, ako postane zakon.

Washington, D. C. — Senatni justični odtsek je prav tople priporočil odškodninsko predlogo za pristaniščne delavce senatu, da jo sprejme. To priporočilo je učinkovalo, da ni bilo o nji dolgh debat, ampak je bila hitro sprejeta. Odškodnina je tako visoka kot za federalne uslužbence. Upravo odškodninskega sklada bo vodila odškodninska komisija za federalne uslužben-

STAVKA PRI CARISTIČNEM LISTU V CHICAGU.

Chicago, Ill. — V Chicagu izhaja caristični list "Rusky-Rasvjet". Stavci pri tem listu so zastavali, ker jim je upravitelj že itak nizke mezdje še hotel znižati. Pet in dvajset dolarjev je minimalna mezda na teden pri tem listu, medtem ko unijska minimalna mezda znaša \$58.05 na teden.

Upravitelj tega carističnega lista je dobil stavkokeze iz New Yorka in plaša jim le dvajset dolarjev na teden. Nihče teh mezd nihčev ne zavida!

REPUBLICANSKA STRANKA V ILLINOISU SE BOJI NEIZBEŽ- NE REVOLTE MED FARMARJI

Demokratski političarji se že veselo vpora. — Vsako kretanje republikanskega kandidata Smitha izrabljajo za naplajevanje vode na svoji mlin.

Chicago, Ill. — Demokratskim političarjem je znano, da so farmarji v Illinoisu jezni na administracijo, ker ne stori ničesar za odpravo farmarjem. Illinoiski farmarji se še spominjajo, kaj je predsednik Coolidge govoril v Chicagu. Senator McKinley, ki se je poganjal za kandidaturu na republikanski listi, je izgubil volilno bitko pri primarnih volitvah. Nominacija je pa prejel Frank L. Smith, ki je na svojih shodih pripovedoval farmarjem, da gre McKinley čez drn in strn s predsednikom Coolidge. Odkar je Smith zmagal pri primarnih volitvah in prejel nominacijo, jo

pa šel v Washington in tam sajtrkoval v družbi predsednika Coolidge. Ta dogodek pa zdaj posteno izrabljajo demokratje in kažejo na Smitha, češ, da je prijatelj Coolidge.

Demokratski kandidat Brennan zdaj hodi po Illinoisu in obdržava shode med farmarji, pri tem kriči: "Jaz sem za Hauge-novo poljedelsko predlogo."

Tako begajo eni in drugi profesionalni političarji farmarje semintje. In če bodo farmarji izvolili demokrata za senatorja, si bodo toliko pomagali, kakor če bi izvolili republikanca. Ako bi pa izvolili republikanca, bi se pa njih položaj ravno toliko izboljšal, kot če bi izvolili demokrata. Dokler farmarji sledo klicu profesionalnih političarjev starih strank, toliko časa bodo čakali zaman na kongresno odpravo.

Deset ubitih v neurju; Rockford poplavljen

Utrganje oblaka naredilo čez milijon dolarjev škodo. Voda je odnesla mostove in železniške tirnice.

Chicago. — Kolikor je doslej znano, je deset oseb izgubilo življenje v Illinoisu in tovi od sedmih petih, ki so se na valovih silne nevtrine po vsem svetom razpadli. Šestdeset ljudi je bilo ranjenih.

lijo dolarjev. Voda je ponekod odnesla mostove in cele sekcije železniških tirov ter s tem paralizirala železniški in avtomobilski promet.

Najbolj je prizadeto mesto Rockford, kjer je padlo 4.41 palca dežja v manj kot dveh urah. Malone vse mesto je bilo poplavljen in okrog 300 družin je moralo zapustiti svoje domove. V južnovzhodnem delu mesta je voda na ulicah bila 10 čevljev visoka.

Silna ploha je zajela na tisoče oseb v avtomobilih na cestah in piknikih v hostah. Vsi so bili premočeni do kože.

Španski kardinal kritična Američanko

Pravi, da imajo prevelj svobode — in to je strahot!

New York. — Španski kardinal Casanova, ki pravi, da reprezentira španskega kralja in njegovo kraljevino, je v nedeljo kritiziral ameriško senstvo. Rekel je, da ima ameriška sena prevelj svobode — in to je strahota in "jako slabo na čeno, kakor sena upravlja svetlo svetlo svetlo."

Kardinal Casanova je na potu v Chicagu, kjer se vrši evharistični kongres. Ko je reporter vprašal kardinala, če mu je snan "sločinaki val" v Chicagu, je dejal, da ne ve nič o tem. Edino to ve, da so v Chicagu največje klavnice na svetu in da se tam vrši evharistični kongres. And that's that!

PO DNEVU ZOHOZDRAVNIK. PONOCI PA ROPAR.

Pittsburgh, Pa.—Mestni detektivski so aretirali dr. Paul Lova, ki je bil po dnevu zobozdravnik, ponoči pa vlomilec.

Obtožen je, da je ponoči oropal veliko zobozdravnikov. Njegov ni vzel drugega kot zlato. Ko so detektivji iznenadili dr. Lova v njegovi sobi, so našli lonce za taljenje kovine in kakšnih pol tuceta kosčkov zlata in srebra, ki so kockasti in po dva palca veliki. Lowe ni hotel povedati, kaj je nameraval napraviti s tlatimi kockami. Dejal je, da prihaja iz bogate družine, ki se piše Lowell in prebiva v Seattlu, Wash.

Tožba radi papeževs slike.

Chicago. — Evharistični kongres je izzval prvo tožbo. Dve tvrdki se tožita glede vprašanja, kdo bo imel pravico prodajati papeževs sliko v teku kongresa. Guy C. Hennessey je v soboto zahteval na sodišču "indunk-šen" proti Robertu McArthurju, češ da zadnji nima pravice prodajati papeža, ki je on prvi dobil to pravico. McArthur pa trdi, da je on edini v Chicagu, ki ima originalno sliko papeža, katero zdaj razmnoži in nihče drugi nima pravice prodajati to sliko.

Agitirajo za "Freeveto"

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Nakladi se na vrata.

Naročnina: Zrednina države (taven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cienro \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s "Prosveto":
"PROSVETA"
3657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepu n. pr. (May 31, 1935) poleg valnega imena na naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

DELAVSTVO ZAHTEVA SKRAJŠANJE DELAVNIKA.

Skrajšanje delavnika je danes parola organiziranega delavstva. Delavstvo prihaja do spoznanja, da je treba skrajšati delavnik, da se uvede v industrije enakomerno obratovanje in odpravi saj del stalne brezposelnosti delavske armade. Odkar je minila svetovna vojna in je industrija uredila produkcijo za mirne čase, je vedno gotov odstotek delavcev brez dela. To pa niso bolni ali leni delavci, ampak so zdravi, krepki in marljivi delavci, ki bi radi delali, pa ne dobe dela.

Nove iznajdbe, ki ustvarjajo čudezne stroje, povenjujejo produkcijo in opravljajo delo, pri katerem je bilo zaposlenih po več delavcev, ki so jih nadomestili novi stroji. To se pa ne vrši samo v eni industriji, ampak v vseh. Tako se danes brezposelnost delavske armade rekrutira iz vseh industrij. Kolikor več strojev rabijo podjetniki v industrijah, toliko večja postaja ta brezposelnostna armada.

Razbijati stroje, ki vrše delo mesto ljudi, bi bila velika neumnost. Prvič bi razbijanje in pokvarjenje strojev znižalo produkcijo; drugič bi pa delavci morali izvrševati naporno delo, ki ga izvršujejo stroji. Iznajditelj je izumil stroj, da koristi človeštvu z olajšanjem dela in pomnožitvijo produkcije.

Slaba lastnost nadomeščenja človeškega dela s strojinim je, da se v današnjem gospodarskem sistemu proizvede več blaga, kot ga konsumira trg. To se pa dogaja zaradi tega, ker se v današnjem gospodarskem sistemu ne vršita blagovna produkcija in distribucija zaradi ljudskih potreb, ampak zgolj zaradi profita. Podjetniki imajo torej v prvi vrsti korist od strojev, ker povenjujejo produkcijo in tako množe dobiček za podjetnike. Delavstvo na drugi strani pa mora misliti, kako se naj izrabi stroji, da bi tudi delavstvo od njih imelo koristi. Ker stroj v dvanajstih urah več producira kot v desetih, več v desetih kot v osmih in več v osmih kot v šestih, je naravna posledica tega dejstva, da delavstvo zahteva skrajšanje delavnika. Če se zniža delavni čas, le tedaj se poveča število zaposlenih delavcev in zniža število brezposelnih delavcev. Stroj, ki dela dvanajst ur in če je delavni čas skrajšan na šest ur, potrebuje dva delavca mesto enega. Ako se osemurni delavnik skrajša na šest ur, tedaj to pomeni, da je treba na vsake tri delavce zaposliti še enega več, da to producira, kar so prej producirali trije delavci. S tem, da se množi število zaposlenih delavcev, se pa večja tudi konzum izdelanih produktov. Kajti dve delavski družini porabita več ko ena, štiri pa več ko tri. Delavec pa lahko kupuje potrebščine zase in svojo družino le tedaj, če dela, t. j. zasluži. Znižanje delavnega časa pospešuje tudi blagovno produkcijo in distribucijo. Zato se le bedasti podjetniki in biznismani upirajo delavski zahtevi po skrajšanju delavnika. To so taki podjetniki in biznismani, ki nimajo niti pojma o blagovni produkciji in distribuciji in ki ne mislijo dalj, kot sega njihov nos.

Delavstvo je zapopadlo že zdavnaj, ako hoče izboljšati svoj položaj, povečati konzum produciranega blaga in tako pripomoči za odpravo gospodarskih depresij, da se mora delavnik skrajšati.

To je vzrok, da nekatere stroke stavbinskih delavcev v Chicagu zahtevajo, da se uvede 40 mesto 44 ur dela v tednu. Tako zahtevo so vpostavili krznarski delavci v New Yorku. Tiskarski delavci v New Yorku pa zahtevajo, da se za stavce pri linotipih uvede šesturni delavnik. Poleg teh uni so že druge, ki zahtevajo, da se tedenski delavni čas zniža od 44 ur na 40, ali pa da se uvede mesto 8-urnega delavnika 6-urni.

Ako bi bil n. pr. v premogovniški industriji uveden 6-urni delavnik, tedaj bi ne bilo na stotine, da na tisoče rudarjev brez dela. Delo bi bilo bolj enakomerno skozi vse leto in delalo bi veliko večje število rudarjev kot jih dela danes.

Skrajšanje delavnika je ena izmed najvažnejših zahtev v današnji družbi. Če se skrajšuje delavni čas, si delavstvo izboljšuje svoj gospodarski položaj in postaja go-

spodarsko močno, da se lahko bojuje za svoj končni cilj — osvoboditev delavstva iz mezdne sužnosti. Če se delavni čas podaljšuje, tedaj se delavstvo v splošnem gospodarsko poslabšuje in postaja šibko, da se ne more upreti lakomnosti podjetnikov, ki z izkoriščanjem delavstva k starim milijonom kopičijo nove milijone.

Mehiško stališče glede svobodnega gibanja katoliške cerkve

Razložil ga je Jose Miguel Bejarano.

Kdor hoče dobro razumeti sedanjí položaj v Mehiki, zlasti pa konflikt med katoliško cerkvijo in mehiškimi ljudstvom, kateri ni nič drugega kakor nadaljevanje in napredovanje razmer, ki obstoje že od leta 1521. Ko so Španci pod Cortezom premagali cesarja Montezuma, mora predvsem poznati zgodovino Mehike in družabni razvoj mehiškega ljudstva. Razumeti mora preučevalec tudi prizadevanje mehiškega naroda, kateri stremi za izboljšanjem gospodarskih razmer, in vpliv ameriških življenjskih standardov na Mehikane.

Mehikani so pred invadiranjem Špancev imeli svojo lastno vero, svojo visoko razvito umetnost, svoje bogove in svetnike. Vzelo je precej časa, predno je papež priznal premagano ljudstvo, da tudi njega tvorijo ljudje z dušami. Do tedaj so španci vojaki in španška duhovščina zavzemali Mehiko in rušili veličastne stavbe bogocanstva ter mehiška mesta in vasi rušili in ropali, poznaje pa postavljali na te razvaline stene rimskih cerkev. Mehiške in sohe so katoliški Španci razbili in uničili, postavili so spomenike katoliškim svetnikom, Mehikane pa kratili kar na debelo.

Cerkve je postala središče družabnega življenja in cerkev je kontrolirala ves razvoj ljudstva. S prešiljeno tlaško so ljudstvu ukazali, da postavi cerkev v vsaki vasi; prišli so jih dajati prispevke, da so cerkve lahko okrasili z zlatom. Cerkve je bila molzna krava za Rim. Vse zlato in srebro se je zbralo v cerkvi ter bilo iz nje poslano v Rim in v Španijo. Nabrati so za sedemindvajset milijonov dolarjev zlata v samo eno leto, v tleh stoletjih pa so nabrali po cerkvah za Rim za tri milijarde srebrnega srebra in drugih kovin. Deset odstotkov pridelkov vse Mehike je šlo vsako leto cerkvi. Duhovnik je moral prej blagosloviti zemljo, predno je kmet smel sejati; neprestano so organizirali procesije in službe božje za dež ali pa lepo vreme. Duhovščina je tako poneumnila ljudi, da so morali še živati po enkrat na leto peljati v cerkev po blagoslov. Duhovnik je bil pastir za duše, zdravnik ali padar; poljejski načelnik, šolski učitelj in sodnik.

Dne 4. novembra leta 1571, torej komaj petdeset let nato, ko je Cortez zavzel Mehiko, je bil v državi ustanovljen infančni tribunal svete inkvizicije. Luis Consalva Obregon piše v "Mexico Viejo" sledeče: "Od tega dne naprej sta se naselila med poteto ljudstvo strah in trepet... Groza je obdajala vse... Nikdo ni lahko živel, vsak je bil v nevarnosti radi tajne osvobode. Nestrčen je bil tisti, ki je bil le za pikico osumljen in pogubljen je bil tisti, pri komur niso dobili rožnega venca okoli vrata." Samo v enem dnevu, bilo je 11. aprila 1649, je mehiška inkvizicija ubila sto eodem oseb. Žive je gnala katoliška duhovščina na grmado, jih zamehovala in med petjem psalmov podkanih baklje. Največ teh nesrečnih ljudi je bilo umorjenih radi osumljenja, da so židje ali da so dali zavetja preganjanim židom. Pod takim sistemom so postale razmere v Mehiki obupne. Ljudstvo je v strahu pred krvoločno duhovščino rimske cerkve padalo v fanatičnost in pobožnasko napetost, dočim je cerkev postala najmočnejša oblast vse dežele. Cerkve je v resnici postala lastnina vsega, bogastva, kontrolirala je ljudsko miselnost in celo civilne oblasti so se morale ukloniti katoliški duhovščini.

Najbolj napreden monarh, kar jih je Španija kdaj imela, je bil mogočar Karol III. Ker so se jezuitje ustavljali njegovemu de-

stopili na stran vlade in zahtevali od Callesa, da polje odprto pismo nadškofu Mehike, v katerem naglašajo njegov namen, da strogo uveljavi vse zakone glede cerkve in nastopi proti vsem, ki bi se mu zaperstavljali.

"VOLI IN PLI!"

(Nation.)

Prohibicija se je z vso silo zagnala v politični vrtnec. Po vzgledu države New York je sledilo ducat držav, ki izdelujejo nahte za volilni boj. Ta boj naj bo dovolj ali izgubljen, samo da je boj med mokrimi in suhim. Vsa druga vprašanja so postranska. Prohibicija je postala politično in družabno vprašanje.

Mnogo uglednih ljudi bi rado videlo, da prohibicija ni tako važna vprašanje. Oni se upirajo, da bi bila prohibicija politično vprašanje in da se državljanji rajši zavzemajo za bolj važna vprašanja. Stranke se cepijo in kandidati so izvoljeni brez ozira na njih zasluge in sposobnosti ter brez ozira na principe kandidatov v drugih vprašanjih. Vprašanje je samo, če so mokri ali suhi. Ljudje, ki dobro mislijo, pravijo, da je tako početje slabo. Mi mislimo drugače. Verujemo, da je zdrav pojav v politiki, če se polomijo stare in podedovane štranke. Če skupina mokraških demokratov kongresnikov osvoji Pennsylvanijo, da podpira mokrega kandidata, republikanskega prijatelja "Bilya" Vasa proti suhaškemu kandidatu njih lastne stranke, se in nova resnost v politiko. To je namreč vsaj na zunaj gmenjenje, da prihaja nova poštenost in nova resnost v politiko. To pokazuje, da je vsaj eno vprašanje, katerega v politiki smatrajo državljani za resno, namreč da ga političari stavijo višje kot stranko samo. Želimo pa, da bi bilo to vprašanje drugačno, ali dobro je, da je vsaj to, ki razkranja stari tradicionalni stranki.

Vsekakor je velika nevarnost, ko se pri volitvah upošteva samo eno vprašanje. Vprašanje sušenjstva je razbilo staro stranko s njenimi tradicijami, vrad svad petdesetimi leti in lahko je reči, da je danes niso začele ne vse rane, ki so bile deželi prizadane vsled razpada stranke. Toda zdi se, da tisti, ki se boje takih posledic radi prohibicije, s tega vprašanja, se bolj kesajo radi izgubljenih sanj kakor pa radi posledic. Recimo, da bi bilo ljudstvo dovolj neumno, da bi dopustilo, da nastane dva novi stranki radi prohibicije. Koliko pa bi bilo to slabše kakor je v sedanjem položaju? V spominu imamo, kako sta se pred več kakor pol stoletjem napravili dve stranki radi vprašanja carine (čprav je danes nekaj demokratov ravnotako nasprotnih visoki carini kakor so republikanci srednjega zapada). Več razlike je med senatorjem Butlerjem iz Massachusettsa ter senatorjem Norrisom iz Nebraska, kakor pa je razlike med Butlerjem in Carterjem Glassom, čeprav sta prva dva dobra republikanca, Glass pa je demokrat. Nobenega vprašanja ni, katero bi delilo stari stranki. Senator Bruce, demokrat iz Marylanda, podpira predsednika Coolidgeja, ki je republikanec, kakor je Coolidge. Niti v carini, ne v priseljevanju, evoluciji, ligi narodov in svetovnem razsodišču ali na dolgovih v tujemstvu, prohibiciji in pomoči farmerjem ni nobene razlike med starima strankama. Vsi enaki so: republikanci kakor demokrati. Sploh nimata ti dve stranki nobenega določnega političnega stališča, razen da se zoperstavljata druga drugi in se njeni pristajali bore za javne službe. Vzrok, da je progresivna stranka vzlic heroičnim poizkusom bila ponesrečena pred dvomi leti, je, ker njeni lastni pristajali niso bili popolnoma na jasnem radi stališča in deloma pa zato, ker dežela v splošnem ni bila dovolj zainteresirana v politiko te stranke.

Ničesar torej ne izgubimo, če se razbijata stari stranki in na njuno mesto stopita stranki suhačev in mokračev. Če prohibicija res toliko interesira ameriško ljudstvo, je dobro, da se razdvoji. Naj se izrazi, za kaj je; naj izvoli metode, ki so po njegovi želji v vprašanju prohibicije.

ŽARKOMET

Največja nevarnost je le v tem, da se mogoče izvoljeni ne bodo izrazili tako, kakor zdaj obljubljajo ljudstvu. Mokraški političarji vsekakor govorijo precej "mokra." Nekaj stare hinavščine je tudi šlo v političnih razpravah glede prohibicije.

Najhujša posledica prohibicije je hinavščina, katera se je s prohibicijo rodila. Beli jug je z vsemi štirimi za prohibicijo zato, ker ve, da s prohibicijo je prepovedano živati nijačo zamoru, dočim beli gentleman piše, da je svobodno, kolikor hoče. Tudi na severu so okrožja, kjer prihaja leta nevarnost. Vsek washingtonski častniki poročevalci prav dobro ve, da nekateri goreči suhaški apostoli prav žejno pijejo, ko hitro neha govoriti v kongresu proti prohibiciji. Znano jim je tudi, da so v Washingtonu najvišji uradniki, ki naznajo izgledajo zelo pobožni in takorekoč stebri osemnajstega amandamenta, v svojih kletah pa imajo najbolj izbrane kapljice. Nobenega spoštovanja ne more torej biti do zakona, dokler vladajo celo med najvišjimi uradniki take razmere. Premalo je Borahov in premalo Pinchotov, ki res delajo to, kar pridržajo med suhači; vsekakor imamo rajši takega mokrača kakor je Hill iz Marylanda, ki napada prohibicijo, kakor pa takega gentlemana, ki uči eno doktrino, pije pa drugo.

Vsekakor ne zasluži pelka, pa tudi vsak suhač ni hinavec. Tudi bi ne napravili posebne koristi, če bi ali v te detajle. Tudi je vse preveč imen v tej kampanji za in proti. Mokrači očitajo, da je bila prohibicija vsiljena, suhači pa pravijo, da so mokrači nemoralni. Propagatorji protisunaka lige so očitno zelo malo gledali na to, kateri zakonodajec pije: njim je bilo glavno, kateri glaseje za prohibicijo. Ni bila težka naloga pregovoriti ljudstva, da je Volsteadov zakon modra postava, toda suhači so se vprašali za odobrenje stamilijskih skladov, samo da bi lahko preganjali tiste, ki so imeli skrite kaj prepovedane pijače. Le preveč je bilo suhačev, ki so smatrali vsakega, ki je govoril proti prohibiciji, da je s tem že izdajalec ustave. In tako je bila debata končana. Celo senator Borah je s svojo zgovornostjo v Baltimoru prišel v nevarnost. Gotova reč je, da je nekaj gnilega, ko tako potihem pride rebeljon ljudstva in se javna razprava prikaže celo med pristale tradicionalnih strank, da začnejo cepati in odpadati od tradicije.

Ni lepo, toda resnično.

Brihane piše, da ameriško delavstvo bo kontroliralo vlado, kadar bo imelo več pameti kakor je ima sedanji vladajoči razred. Če bi imelo danes več pameti, bi bilo delavstvo že danes na krmlu.

Če bi se delavci toliko brigali za svojo politiko kakor se zanimajo za sportne igre, lahka vina ter avtomobil, in prej za politiko kot za vse drugo, bi lahko že imeli vsak svoj avto, postavno pivo in vino in vsak dan dve uri več časa za baseball, prize fight in magari za biko-borbo.

Edina prijetna zavest je, da ameriški delavci počasi in sigurno prihajajo k pameti.

Škof Jaglič v Chicagu.

Kazimir (razkazuje škofu sedmerna čikaška čudesa in ga pripelje pred klavnic): "Vidite, prevzvišeni, tukaj so naše klavnice. Tukaj zakoljemo vsak dan 15,000 prašičev in 10,000 ovac. Bajzali, kaj takega nimate v Ljubljani! Kajti če bi imeli, bi se kongres vršil pri vas, ne pri nas."

Perfidna vprašanja.

Kdaj zavira zvezdnata zastava na luni?

KederpaN

Dragi K. T. B.! G. Trunk rad poudarja, da se v Žarkometu skrivamo in da nečemo s pravimi imeni na dan. Zakaj Trunk ne obreza tudi onega, ki se skriva pod repkom "n." v brezplačnem dnevniku, ki izhaja petkrat v tednu? Ali je morda on sam tisti "n"? — Trunkova kompanija pravi, da jo Prosveta smeši, v resnici se pa najbolj smeši sama. Na primer: Omenjen "n" pije, koliko je njihova jednota napredovala. "Se par let, pa bo K. S. K. J. tudi po članstvu največja." Ta leta bodo morali biti zelo dolga. Pravi, da K. S. K. J. šteje blizu 30,000 članov. V Glasilu pa citam, da je 11,300 otrok; torej imajo 18,000 članov v oddelku odraslih. Ali ni to žalostno? Najstarejša in "najbolj napredna" jednota, pa še vedno neke pod hribom! — Prav dobro vemo, kaj hoče "n" s pesnikom, ki ga meče okrog sebe. Pri S. N. P. J. je sedaj kampanja, zato je je treba malo oblatiti, svojo pa napihiti! — Miha Mihatov, Terre Haute, Ind.

Blagoslovljena čikaška novica.

Serif Hoffman, ki je še vedno serif, je odšel na počitnice. Hoffman, ki je še vedno serif, si je izvolil počitnice v dupski ječi radi tega, ker je tam hladno in ni toliko muh. Kaj pa koga briga, kje ima Hoffman svoje počitnice? Najbolj žalosten bo njegova eminence, kardinal Bonzano, ker ne bo visokega šerifa, da bi mu poljubil prstan. Hoffman pa je — ne pozabite — kljub temu še vedno serif.

To ni nobena novica.

Španija in njena pastorkinja Brazilija se razporočita od lige narodov. Odkar se je Mussolini spetal z ligo, se škandalizira ves ligin harem.

V kapitolu nekaj poča.

Iz Washingtona je prišla čudna vest, da so zaprli ondno prvo kongregacijsko cerkev, v katero zahaja predsednik Coolidge. Strop se je začel podirati.

Vsekakor ta vest ne bo resnična. Hudobni ablati in agnostiki so si to izmislili. Prosim vas, kako naj vsemogočni Bog dovolji, da bi se podiral strop njegove hiše, v katero zahaja najkrepostnejši gospod iz Bele hiše?

K. T. B.

KOLIKO VESTE?

Zagotovljena vprašanja in odgovori. (Izberite in shranite, morda vam kdaj prav pride.)

1. Zakaj stoji slika v fotografski kameri narobe?
 2. Kako rak raste v trdi lupini?
 3. Kaj znači zemeljska dolžina in širina?
 4. Skušajte sami odgovoriti na gornja vprašanja in nato pogledajte sledeče odgovore:
 1. Leča v fotografski kameri producira sliko s tem, da zbere svetlobne žarke, ki se odbijajo od predmeta. V tem procesu se žarki križajo. Oni z vrha križajo one na dnu in na ploči se vidi pod prvimi. To naredi sliko predmeta, da stoji narobe.
 2. Rak od časa do časa sleče lupino. Kadar je nag, raste zelo hitro. Takrat je "mekhi rak." V kratkem času pa dobi novo lupino, ki je dovolj velika za povečano telo. To se ponavlja.
 3. Zemeljska dolžina je daljina od namišljenega kroga, ki obdaja zemljo čez tečaja. Kadar govorimo o dolžini zapadno od Greenwicha, se razume distanca zapadno od kroga, ki drži čez Greenwich v Angliji. Širina je pa daljina severno ali južno od ekvatorja ali ravnika.
- Ko sem pisal izpovedi, sem bil že star: pisal sem jih iz upornosti. Španci pa so me čisto zapeljali, zato sem nadomestil praznino s izmišljenimi podrobnostmi.
- Romanca.**

NAROČITE SI KNJIGO "AMERICAN SMOKE"

Poljudna beseda o higijeni in skrbi za zdravje.

Pod srčno napako razumevajo tudi najrazličnejša srčna obolenja; v medicinskem smislu pa omeni srčna napaka le gotovo vrsto srčnih bolezni, namreč koronarni zaklopk. Te so tudi v našem najpogostejšem. Vendar jih je še cel niz, ki morejo biti nosilca istotako usodne. Srce namreč lahko oboli na raznih mestih, zato lahko razdelimo srčne bolezni v naslednje večje skupine:

Ce na koncu tega splošnega pregleda se omenimo, da je srce pogosto oskrbljeno z žilci, od katerih je brezhibno funkcionalna. Srce seveda v precejšnji meri odvisno, smo v prav velikih potrebah očitali ogrode za razumevanje nadaljnjega razpravljanja.

Kako dolgo pri stanje vaju na zunaj brezhilnega srčnega delovanja, se na splošno ne da reči, ker je pač pri vsakem posameznem bolniku jako različno. Te razlike se odvijane deloma od jakosti srčne napake, deloma od prilik, v kakršnih bolniki živijo, deloma pa seveda tudi od odpornosti in ustroja srca. Radi tega vidimo, da trajajo mnoge srčne napake po desetletja, medtem, ko se pri drugih pojavijo že po mesecih težke, gori opisane posledice. Velike važnosti za potek srčnih napak so tudi zunanje okvare; tako morejo poslabšati stanje večji telesni napori, neupamtno življenje, razne vročinske bolezni, pa tudi duševna razburjenja, skrb in žalost, pri lenah pa predvsem nosenost in porod.

Srčne napake kot taka je ne-

To upanje se je pa sveti kurirji popolnoma izjalovilo. Ob obletnici klorfutarake zadeve je izbruhnila v plemenitaški gardi ponovna kriza, ki je videti mnogo hujša nego pred letom. Razne plemenitaške družine v Rimu so dobile pred kratkem neko posebnost povabilo. Pozvano so bile namreč, naj bi obletnico onega sestanka markiza N. svečano obhajale. Pri zborovanju plemenitaške garde se je o tej zadevi zelo razdraženo razpravljalo in se je ponovno zahtevalo, da se markiz izsede iz garde. Gardisti žugajo pustiti službo, če se ne ustreže njihovi zahtevi.

Za nas to ni važno in priobčujemo le iz same radovednosti, kako je — po krščanskem svetu,

Tih je sklonila glavo in šla, da razdeli ovratnike in mašete. Ko se je vračala domov, premišljevala šupnikove besede in se čudila, zakaj je ulju mladi moč izgini pred njim.

Mnogo je mislila na možavileno obleko, od jutra do čera, ko je sedela pri šivalni stroju in neutrudljivo šivala. Šopkanju stroja je vedno čušupnikove besede: Delaj, delaj!

Prihranjevala si je groščino, toda njeni prihranki rastle silno počasi. Vendar ji misel na lepo modro obleko v ne znova dajala pogum.

Nekoga dne je srečala grobberača z bergijo, ki jo je prošnjaj mu da za košilo. Vartnos

John Puts, 1834 E. Russell Ave.

Canto III *Il sogno di Polifemo*

Nekoga dne je srečala grdoberača z bergijo, ki jo je pro
naj mu da za koalico. Varčnos

John Puts, 1834 E. Russell Ave.

Stendhal (Henry Beyle):

Ljubezen v gozdu

'Amiela se je dolgočasila vna-
kokrat, kadar se je mudila v stri-
ževi hiši. Zato je ves svoj prosti
čas prebila v gozdu in po tratah.
Znova je začela razglabljati o
ljubezni, vendar njene misli
niso bile prav posebno čustvene.
Zgolj radovednost je bila, ki
jo je gnala.

Nacin govorjenja, ki se ga je
rada poslušala teta, da bi sva-
rila Amiela pred vsemi nevar-
nostmi zapeljavanja, je radi
svoje neokusnosti dosegel naj-
večji uspeh. Gnus, ki ga je tako
vzbudila v njej, se je prenesel
tudi na pojem, ki ga je imela o
ljubezni.

Nekega dne je gospa Haute-
mareova dejala: "Ker je vsem
znano, da si mi ti poridila lepe
obleke, ki jih nosim ob nede-
ljah, se bodo mladi moški nade-
jali — ne brez poudarka — da
ti bo gospa vojvodinja napravila
balo, ko se nekoč omožiš. Vsa
tega bodo poskušali, da te obja-
mejo na samem."

Zadnje besede so vzbudile
Amiela pozornost.

Ko se je nekega dne vračala s
popoldanskega sprehoda, jo je
srečal mlad fant, ki ga je po-
vršno poznala. Vračal se je z
neke svatovščine v sosedni vasi,
kjer so popili mnogo sadjevca.

Nagovoril je Amiela in jo sku-
šal objeti. Mirno je pustila, da
jo je objel. To je v njem vzbudi-
lo resno poželjenje. Tedaj ga

je Amiela grobo pahnila od
sebe. In ko se ji je znova bližal,
mu je zagrozila s pestjo in zbe-
žala. Bil je preveč pijan, da bi
mogoč bežati za njo.

"Kaj?" je ugibala Amiela, "to
je vse? Imel je pa mehko kožo
in ustnice, ki niso tako trde, kot
stričeve, čigar poljub me kar za-
bolijo!"

Toda že prihodnji dan jo je
radovednost iznova prevzela.
Ugibala je, zakaj ji je objem
mladega moža nudil tako malo
naslade.

"Se nekaj drugega mora biti
poleg," si je rekla, "tega le še
nisem občutila doslej. Sicer
župnik ne bi neprestano zabra-
njeval tega greha."

Hautemare je imel v službi
nekakega famulusa, Jeana
Bervillea po imenu, dvajsetlet-
nega, velikega in kot slama
svetloolasega butca. Bil je majhne
okroglaste glave, ki se ni prav
nič podala k njegovemu neote-
sanemu životu; celo otroci so
se mu posmehovali. Kadar je za-
gledal Amiela, se je začel tresti
kot trepetlika.

Nekega prazničnega dne mu
je dejala Amiela po obedu: "Vsi
so na plesišču. Pri znamenju v
vasi se dobiva. Pojdi kar sam
tja! Za četrto uro pridem za
teboj!"

Jean je odšel. Pri razpeli je
sedel na kamen na da bi si bil
kaj posebnega mislil.

Amiela je prišla.
"Pojdi! Greva v gozd na iz-
prehod!"

Župnik je bil mladim dekle-
tom prav posebno strogo prepo-
vedal, da ne smejo iti v gozdu
na sprehod.

Na prijaznem, akritem kraju,
sredi visokih dreves, za neko
živo mejo je dejala Amiela
Jeanu: "Objemi me! Poljubi
me!"

Jean je ubogal. Zardel je pa
čez in čez.

Amiela ni vedela, kaj naj mu
reče. Cele dolge četrte ure je
vsa zamišljena sedela. Nato je
rekla Jeanu:

"Greva. Pojdi po ovinku, pre-
ko Gharnaya in nikomur ne po-
veš, da sva se sprehajala po
gozdu!"

Jean je ubogal, rdeč kot mak.
Prihodnje dni je v šoli pogosto
ogledaval Amiela. Teden dni
nato je bil prvi ponedeljek v
mesecu. Ta dan je Amiela na-
vaden hodila k spovedi.

Pri spovedi je povedala žup-
niku, da je šla v gozd na spre-
hod; niti na misel ji ni prišlo,
da bi kaj zamočala, to pa iz
same goreče radovednosti.

Vrli župnik jo je silno očel,
vendar Amiela od njega ni izve-
dela prav nič, oziroma akoro
prav nič novega. Tri dni nato so
Jeana spodili in šolmašter svoje
nečakine ni za hip več spustil
izpred oči. Iz opazke, ki je ušla
Hautemareu, je spoznala Amiela,
da je ona zakrivila odslovištev
fanta. Iskala ga je. Čez pome dni
ga je našla. Peljal je voz za ne-
kega soseda.

Amiela je takaj za njim in mu

stisnila v roko dva cekina. Za-
čuden je pogledal in ker na
veliki časti ni bilo videti žive
duše, je poljubil Amiela. Nje-
gova neobrita brada jo je zbod-
la; grobo ga je odrinila, toda
bila je trdno odločena, da si
prekriži pojasnilo o ljubezni.
"Pridi jutri zvečer ob šestih
v gozd!" je rekla Jeanu. "Tja,
kjer sva bila prejšnjo nedeljo!
Jaz bom tam."

Jean se je popraskal za uše-
som.

"To je pa pač tako!" je menil
in se badasto smehljaj. "Tako
kmalu jutri ne bom gotov. Jutri
moram peljati v Mery. Pred
osmimi me že ne bo nazaj. Dva
tolarja dobim na dan ..."

"Kdaj boš prost?" ga je
Amiela odločno vprašala.

"V torek!" je odvrnil Jean.
"To se pravi, prav natančno še
ne vem. In plačajo mi vselej
šele, ko je vse narejeno. Če si
nočem odtrgati od mojih malih
dohodkov, gospodična Amiela,
potem bi bilo najbolj gotovo v
sredo!"

"Velja! Dala ti bom tri to-
larje. Torej v sredo, točno ob
šestih, v goščo!"

"Tri tolarje! O če gospodična
želi, lahko tudi pridem že
jutri zvečer, natančno ob še-
stih!"

"Zastran mene, torej jutri!"
je rekla Amiela, ki jo je ta zve-
rinska lakomnost stogotila.

Naslednjega dne sta se sešla
v gozdu Amiela in Jean. Fant je
bil oblečen v svojo nedeljsko
obleko.

"Poljubi me!" je ukazala.
Jean jo je poljubil. Oparila
je, da se je obrn kot je želela.
Pohvalila ga je za to.

"To je vendar samo ob sebi
umevno!" je živahno odgovoril.
"Moja gospodinja ste! Gospo-
dična, vi dobro plačate in ste
tako brhka!"

"Prav praviš!" je rekla Ami-
ela. "Tvoja ljubica bom!"

"To je pa nekaj čisto druge-
ga," je dejal Jean in bres obo-
tavljanja, brez nečestitosti je mladi
Normanec napravil Amiela za
svojo ljubico.

"Je to vse?" je vprašala.

"Vse!" je odvrnil.

"Si imel že dosti ljubice?"

"Tri!"

"In ni ničesar drugega pri-
tem?"

"Bom menda vendar vedel!"
je zatrdil. "Ali naj spet pridem,
gospodična?"

"Povedala ti bom danes štiri
tedne. Samo nikar ne blebeči!
Z nikomur ne govori o tem!"

"Saj nisam tako neumen!" je
zaklical Jean in oko se mu je
privrknal zasvetilo.

"Kaj?" je ponovila Amiela.

"Torej ni ljubezen nič drugega
nego tole? In to prepoveduješ?"

Toda jaz goljufam vrlega Jeana.
Da bi me spet tukaj našel, za-
mudil se nazadnje delo in pla-
čilo."

Poklicala ga je nazaj in mu
dala še dva tolarja. Ves iz sebe
se ji je zahvaljeval.

Amiela je sedla in gledala za
njim. Nato se je glasno zame-
jala in si dejala vnovič:

"Kaj? Ta slavna ljubezen ni
torej nič več, kakor to?"

RAZNO

Pomen glasbe v zdravstvu.
Italijanska zdravstvena revija
toži, da moderno zdravstvo pre-
malo ceni blagodejni vpliv glas-
be na bolnega človeka in da so
zdravniki, tutankhamnove dobe
v tem oziru bili med našimi mo-
dernimi. Je žele se še spominja-
mo, kako je igral mladi David
kralju Saviu na harfo, da mu je
olajšal njegove bolečine. Stari
narodi so imeli glasbo za uspešno
zdravilno sredstvo v številnih
boleznih in so natančno razliko-
vali vpliv tedanjih glasbil. Dne-
šes so Amerikanci vse te zdrav-
niške metode potom glasbe za-
čeli na novo študirati in so jih
postavili na široko podlago.
Ameriški zdravniški list do-
kazujejo s statističnimi podat-
ki prav izjemne uspehe nove
glasbene metode. Prav posebno
študirajo sedaj različne vrste
glasbe — klavir, gosli, harfo itd.
— kako vplivajo na te ali ono
bolezen.

Po zobež je bodete spoznali,
bolezen namreč. Tako trdi neki
londonski zobozdravnik. Pravi,
da pogleda svoje paciente kar
na zobe in da takoj ve, kakšno
bolezen imajo.

Ricinske olje ima poseben
duh in nam je zoprno. Če pa usta
prej z rumom poplaknemo, živci
tako otopijo, da pijemo olje tako
lahko kot vodo.

PRODA SE MEŠANA

TRGOVINA

v slovenski naselbini, za nizko
ceno. Vzrok je bolezen. Za po-
jasnila pišite na: naslov: Trgo-
vina, 2657 So. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill. (Adv.)

SMEH IN ZPRAVJE.

Smeh odganja bol, ravnotako
kot solnce temo. Kjer je smeh,
tam je zdravje in zadovoljstvo,
toda, da se to doseže je v prvi
vrsti potrebno, da ste prosti bo-
lezni, imate slast do jedi in do
bro prebavo, ter da vam tekne
kar pojeste. Severova Esorka
vam k temu pomaga. Pomaga
prebavi, vzbudi slast do jedi in
povrne normalno stanje. Je lah-
ka odvajalna tonika preizkušena
v teku 45 let. Dobiva se v vseh
lekarnah po \$1.50 in 75c. W. F.
Severa Co., Cedar Rapids, Iowa.
(Adv.)

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Maj 31-1926)
pomeni, da vam je naročnina
potekla ta dan. Ponovite jo
pravočasno, da vam lista ne
ustavimo. Ako lista ne pre-
jmete, je mogoče vstavljen,
ker ni bil plačan. Ako je va-
ša lista plačana in ga ne prej-
mete, je mogoče vstavljen vaša
napačnega naslova, pišite
nam dopisnice in navedite
stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi dru-
štveni tajniki in drugi za-
stopniki, pri katerih lahko
plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je
\$5.00 in za pol leta pa \$2.50.
Člani S. N. P. J. doplačajo
za pol leta \$1.90 in za celo
leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Ci-
cero za leto \$6.50, pol leta
\$3.25, za Miano \$4.25.

Za Evropo stane za pol le-
ta \$4.00, za celo leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo
\$1.70. Člani doplačajo samo
50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sa-
mi pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Cudovito Novo Zdravilo za Srečo
in Zeložec.

Zdravniki se čudijo kako hitro in lepo
učinkuje to zdravilo v takih
slučajih.

Tisoči jemljejo to zdravilo vsak in se-
rec z lepim uspehom. Če vam srce
utripa, vam zmanjkuje sape, ste sa-
pri, se vam dviga, ali imate razdra-
žene živce, spite slabo in se počutite
trudne, je vaša dolžnost, da poskusite
to novo zdravilo, Nuga-Tone. Ču-
bili se boste, kako vam bo pomagalo. Nuga-
Tone napravi živce močne in pove-
ča moč vadljivosti, daje fino preba-
vo, dober tek in reden stol, trdno in
odvijajoče spanje in novo moč. Če
se dobro ne počutite, je vaša dolžnost,
da jo poskusite. Vas nič ne stane,
ako vam ne škodi dobro. Je prijetna
za živati in počutiti se boste boljše
takoj. Če vam je še n predpisal vaš
zdravnik, potem pojdite takoj v lekarno
in kupite čisto Nuga-Tone. Ne
sprejmite nadomestil. Vživajte jo jiar
dni in če se ne počutite boljše in če ne
zagledate boljše, nesite ostalo nazaj le-
karnarju, ki vam bo povrnil vaš le-
nar. Izdelovatelj Nuga-Tone zahteva
od vseh lekarnarjev, da jamčijo
za isto in povrne denar, če niste za-
dovoljni. — Priporočena, jamčena in na
prodaj v vseh lekarnah. — (Adv.)

Ali želite znati pravilno pisati
in štati angleško? Suročni si
"Slovensko-angleško slovarni-
k", katere je izdala in ima na prodaj
Književna matica S. N. P. J.

NAŠ ZASTOPNIK

Thom Celik, član dr. št. 21 S. N.
P. J. iz Puebla, Colo., potuje sa-
da v državi Colorado. Uprava
štvo ga toplo priporoča rojakom
in še posebno naročnikom, da
mu gredo na roke in pomagajo
pri agitaciji za list Prosveta in
pri prodaji knjig Književne ma-
tice S. N. P. J.

Phillip Godina, uprav.

POZOR GODBENIKI!

Nudi se vam lepa prilika za
nakup štirivrstne B. L. P. kran-
ake harmonike. Nizka cen-
da za pojasnila pišite na: P. Ver-
derbar, 107 Superior St. Du-
quesne, Pa. (Adv.)

DA SKUHAS DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, kmeclj, slad-
in vse druge potrebščine. Poiskni-
te in se prepričajte, da je doma pri
kubani vedno le najboljši in naj-
večji.

Groceries, sledite nam in v pro-
dajalno izdelane damo primeren
post pri vaših naročilih. Pišite
informacijah na:

FRANK OGLAR,
6461 Superior Avenue, Cleveland.

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENC! — izvrstna krasna knjiga, obsega
632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane...\$5.00
Slovensko-Angliška Slovarica — zelo poučna in lahko raz-
umljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih
koristnih informacij, stane samo...\$2.00
Zakon Biogenizma — tolmači naravne zakone in splošni
razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov
za telesno in duševno dobro...\$1.50
Pater Malaventura — V Kabaretu — zanimiva povest iz živ-
ljenja ameriških frančiikanov, in doživljaj rojaka, iz-
vrstno spopolnjena s slikami...\$1.50
Zajedaki — resnična povest in prava ilustracija dosele kri-
tega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki...\$1.75
Jimmie Higgins — krasna povest, ki jo je spisal sloviti
ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan
Molek...\$1.00
Zapiski 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko
vezana, stane samo...50c

KNJIGE KNJIŽEVNE MATICE SE DOBE

pri naših društvenih tajnikih in drugih zastopnikih,
namreč dosejati jih imajo v prodaji poleg društvenih
književnih in drugih delov: tajnikov tudi:

William Sitter, 6404 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Anton Jankovich, 1171 Norwood Rd., Cleveland, Ohio.
Anton Bokal, 727 E. 157th Street, Cleveland, Ohio.
John Krizmanić, 13111 Benington Ave., West Park, Ohio.
Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.
John Rimac, 5555 Russell St., Detroit, Mich.
Frank Stular, 13705 St. Aubin, Detroit, Mich.
John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.
Proletarce, 3639 W. 25th Street, Chicago, Ill.

Ali pa pišite ponje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SVETNIK

Spisal Anton Pogacarski.
Prevel Pastalnikin.

(Dalje.)

"Zdaj k drugemu predmetu!" je rekel oni.
"Dolga sem, da v prenočišču za tujce, kjer bi
praviloma smel stalno prebivati samo kravar,
živl je tri leta mladenič, ki ste ga vi tam na-
metili; oh, z dovoljenjem mojega prednika,
seveda! Mladenič, ki je z vami v zelo tesnih
zvezah, ki ga vi duševno vodite in mu tudi do-
voljujete, da študira v knjižnici. Res, da dela
na vrtu, res, da kaže veliko pobožnost in je
vsem v izpodbudo, vendar se ne zdi, da miali
postati redovnik, in zato se mi njegovo biva-
nje v našem gostišču, kjer ima že tri leta svoje
mesto, ne vidi nič kaj pravilno. Kaj mi veste
vi povedati o stvari? Da čujemo!"

Don Klemente je vedel, da nekateri izmed
njegovih sobratov, in ne najstarejši, temveč
ravno najmlajši, niso odobraval gostoljublja,
ki ga je bil ranjki opat naklonil Benedettu.
Tudi jim tako tesna vez med njim in don Kle-
mentom ni bila bogve kako povšeči. Don Kle-
mente je imel radi tega že marsikatero nepri-
jetnost. Zdaj je razumel, da ti sobratje niso
tratlili časa in so pridno obdelovali novega opa-
ta. Njegovo lepo lice je pobarvala rdečica.
Ni odgovoril takoj, hoteč prej z notranjim od-
puščanjem potlačiti v sebi vstajajočo jezo; na-
to je rekel, da je njegova dolžnost in njegova
želja, da ga pouči.

"Ta mladenič," je rekel, "je neki Peter
Maironi iz Brescie. Gotovo ste že slišali kdaj
imenovati to rodbino. Njegov oče, don Franco
Maironi, je poročil žensko, ki ni bila ne plemen-
ita ne bogata. Takrat ni imel več staršev, ži-
vel je s staro materjo po očetu, z markizo Mai-
roni, zapovedljivo in ošabno gospo."

"O!" je prekinil opat. "Poznal sem jo!
Pravo strašilo! Spominjam se! V Bresci so
jo imenovali markiza Haynau! Imela je dva-
najst mačk! In veliko črno lasuljo! Spominjam
se!"

"Jaz sem jo poznal samo po slovesu," je
povzel don Klemente ter se nasmehnil, dočim
si je opat z dobrnim šcepcom tobaka in v cvi-
lečim grganjem akual preganati neprijeten
okus tega zoprnega spomina.

"Ženska torej ni hotela o tej neenaki že-
nitvi sploh ničesar slišati. Novorojenca sta
našla gostoljubno streho pri stricu neveste, ki
je tudi bila sirota. On, don Franco, je v letu
1859. vstopil med vojake in je umrl od ran.
Njegova žena je umrla kmalu za njim. Sinčka
je sprejela stara mati Maironi, in ko je umrla,
so jo nadomestili njeni beneški sorodniki iz
družine Scremin. Stara mati mu je zapustila
veliko bogastvo. Oženil se je s hčerko zakon-
cev Scremin, ki se ji je, mislim, na nesrečo
kmalu po poroki zmešalo. Njega je to hudo
potrilo, živel je samotno življenje, dokler se v
svojo nesrečo ni sešel z gospo, ki je bila ločena
od svojega moža. Tedaj je prišla doba zablod,
zablod v vedenju in veri. Kar se njegovi ženi
— zdi se čudež Gospodov! — približa smrtna
ura, zadnji hip se ji povrne razum, pokliče svo-
jega moža, govori mu na sru, umrje kot svet-
nica. Ta smrt mu obrne srce k Bogu, da za-
pusti gospo, zapusti bogastvo, zapusti vse in
zbeži ponoči od svojega doma, ne da bi komu
kaj povedal. Ker se je z mano bil seznanil v
Bresci, kamor sem šel nekoč radi boleznii svo-
jega očeta, ker je vedel, da biva v Subiacu,
in ker mu je draga naš red in nekateri spomini
na našo ubogo Praglo, se je zatekel tusem.

Povedal mi je svojo zgodbo ter me prosil, naj
mu pomagam, da začne živeti življenje pokore.
Mislim sem, da želi vstopiti v naš red. Toda po-
vedal mi je, da se ne čuti vrednega, da ni še
mogel, kar se tega tiče, spoznati božje volje,
da se še hoče za sedaj pokoriti, delati z lastni-
mi rokami ter si tako zaslužiti svoj kruh, sili
beren kruh. Pripovedoval mi je še druge reči,
govoril o nekih nadnaravnih prirediteljih, ki
so se mu baje dogodili. Govoril sem o tem
tako s tedanjim očetom opatom in ukrenilo se
je takole: stanuje naj v gostišču, dela naj v
klavzuri kot vrtnarjev pomočnik in dobiva naj
ono zelo revno hrano, kakršno si želi. V treh
letih ni pokusil ne vina ne kave ne mleka ne
jajca. Kruh, žganga, sadje, sočivje, olje, čista
voda — drugega ni imel v ustih. Njegovo živ-
ljenje je bilo življenje svetnika, vsakdo vam to
lahko potrdi. Sam pa se ima za največjega
grešnika na svetu!"

"Hm!" je dejal opat zamišljeno. "Hm!
Razumem! A zakaj ne vstopi v red? Pa še
nekač: vem, da je marsikatero noč prebil zu-
naj."

Don Klemente je zopet začutil, da mu je
ogonj prešinil obraz.

"V molitvi," je rekel.

"Bo tako; a vsakdo morda ne bo verjel.

Saj veste, kaj pravi Dante:

"Vselej resnici, če laži odela
ima in lice, usta v molk zakleni,
ker, dasi kriva ni, sramoto dela."

"O!" je vzkliknil don Klemente ter v svoji
arameljni častiljivosti zardel za one, ki bi se
jim mogel poroditi nizkoten sum.

"Oprostite, dragi sin," je rekel opat. "To
ni obdolžitev. To je le graja videza. Ne raz-
vnamajte se! Bolje je moliti doma. In ta nad-
naravna dejstva, povejte vendar, kakšna so?"

Don Klemente je odgovoril, da so bile vi-
zije; "glasovi, ki so se čuli v zraku!"

"Hm! Hm!" je dejal zopet opat med za-
motane igre gub, usten in obrvi, kakor bi bil
popl polizek kisa. "Rekli ste, da se imenuje?
— Njegovo pravo ime?"

"Peter; a ko je prišel sem, se je želel ločiti
od tega imena, prosil me je, naj mu nadenem
drugo. Izbral sem "Benedetto"; zdelo se mi je
najbolj primerno."

Tu je opat izrazil željo, da bi videl gospoda
Benedetta, in je ukazal don Klementu, naj mu
ga pošlje naslednje jutro po molitvi v zboru.
Tedaj se je don Klemente nekoliko zmedel, iz-
povedati je moral, da ne more tega brezpogoj-
no obljubiti, ker je odšel mladenič tudi to noč
molit izven samostana, in on ne ve z gotovost-
jo, ob kateri uri se vrne. Opat se je hudo vne-
miril, izmrmral je rešto očitkov in jedkih pri-
pomb. Zato se je don Klemente odločil, da mu
pripoveduje s srečanju z gospo Desalle, nek-
danjo ljubimko, o tem, kar se je nato zgodilo
spotoma, o svoji nameri, da pošlje Benedetto v
Jenne in ga pusti tam, dokler gospa ne odpo-
tuje. Prednik ga je poslušal z namrščenimi
obrvmi, med neprestanim tihim godrnjanjem.

"Tu," je vzkliknil končno, "se vračamo k
svetemu Benediktu! Vračamo se k zalezovanju
grešnic! Naj gre, naj gre, naj gre, ta vaš Be-
nedetto! V to zlomkovo Jenne in še dalje! In
tega mi niste prej povedali? Zdelo se vam je
neznatno? Zdelo se vam je prazen nič, ko so
se krog samostana anovale spletke iz takega
prediva? Pojdite zdaj; le pojdite!"

Don Klemente je hotel odgovoriti, da ni
vedel, se li snujejo spletke, je li gospa spoznala
njegovega učenca ali ne, da je on vsekakor že
prej izrazil Benedetto svoj sklep, da ga pošlje
stran; toda naložil si je molk, ni maral dati
svojemu samoljubju nepotrebnega duška ter
se je poslovil na kolenih.

(Dalje prihodnjik.)